

Dannelse og early literacy: Bibliotek for de yngste borgere

Lisbet Vestergaard

// Københavns Biblioteker

To budskaber til jer

- Early literacy er nøglen til dannelse, læring, fællesskab og oplevelser.
- Bibliotekerne skal være langt mere offensive, når det gælder arbejdet med early literacy. Potentiallet er enormt. Hvorfor ikke indløse det?

Hvad er literacy?

- Der findes ikke en dækkende term på dansk.
- Det er mere end læsning. Begrebet har en udvidet betydning
- Sprog er ikke autonomt
- Enhver ytring og ethvert ord er afhængig af brugssammenhængen.
- Literacy rummer også det multimodale aspekt

Early literacy – fra hvornår?

Det begynder ikke her....

Early literacy – how early?

Det begynder her:

Definitioner på early literacy

- At bruge, lege med og begå sig i skriftsproget, lang tid før skoletiden begynder.
- Alt det, som børn ved om læsning og skrivning, før de kan læse og skrive.
- Uformel, legende og flydende læring masseret ind i hverdagslivet. Noget af det, som folkebiblioteker excellerer i på børneområdet!

Aspekter af early literacy

- Bevidsthed om skrift : *"Jeg ser ord på skiltet."*
- Motivation for skrift: *"Jeg elsker Pippi-bogen"*
- Bogstavkendskab: *"A er MIT bogstav"*
- Ordforråd: *"Ridder, røver, skurk, superhelt".*
- Fonologiske kompetencer: *"Bamse og bimse"*
- Narrative kompetencer: *"Hvem er det, der tramper..."*

Early literacy overalt

Når børn: Pludrer, taler, fortæller, synger, spiller spil, læser og skriver med alle mulige midler og medier.

Rationalet

- Et stærkt, sprogligt fundament giver børn gode forudsætninger for at lære at læse og at lære i det hele taget.
- Derfor er det så vigtigt med et skarpt fokus på børns early literacy-kompetencer lige fra fødslen.

Sødt, kært og nuttet

Samfundsøkonomien

**“The opportunity for education
should begin at birth”**

Citat: James Heckman,
nobelprismodtager i økonomi.

Hvorfor?

- Førskolealderen er et "window of opportunity", hvor børn er særligt modtagelige for at lære.
- Hvis vi som samfund vil give lige muligheder for alle, er der størst gevinst at hente ved den tidlige indsats.
- Når børnene rammer skolen, er løbet kørt. Så er det allerede for sent at genoprette en socialt skæv livsbane.

Hvad kan biblioteket?

- Give viden, gode råd og inspiration til forældre.
- Arbejde med empowerment af småbørnsforældre i forhold til early literacy
- Understøtte dagtilbuds arbejde med sprog
- Samarbejde med sundhedsplejersker og andre fagligheder, der har tæt kontakt med familier.
- Arbejde gennem netværk (bydelsmødre, fædregrupper, boligforeninger).

Gode eksempler

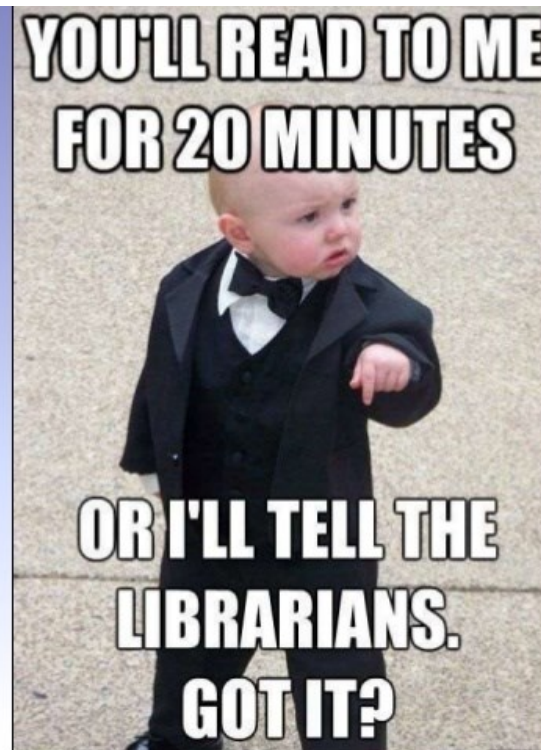
- Horsens Bib deltager i Familieiværksætterne. Fremtidig mulighed for at møde ALLE kommende førstegangsførelse.
- Bogstart i 20 kommuner: Biblioteket rykker ud.
- Hvidovre Bib og 4 børnehaver: At læse med småbørn – når to faggrupper beriger hinanden.
- Esbjerg Bib: Bibliotekarer, pædagoger og pædagogstuderende forvandler sammen med børn kendte billedbøger til nye fortællinger.

Døren står vidtåben

Alle forældre ønsker at gøre det bedste for deres børn.

Biblioteket skal ikke holdningsbearbejde, overbevise eller argumentere for relevansen.

To budskaber til jer

- Early literacy er nøglen til dannelse, læring, fællesskab og oplevelser.
- Bibliotekerne skal være langt mere offensive, når det gælder arbejdet med early literacy. Potentiallet er enormt. Hvorfor ikke indløse det?